

Мұхамеджанова Г.Т.  
**Қазақ тіліндегі көріктеуіш  
тілдік құралдар:  
жалпы сипаттамасы**

Қазір еліміздегі орта және жоғары білім беру жүйесінде оқушылар мен студенттердің табиғи төл тілде сөйлеу мәдениетін меңгерту – өзекті мәселелердің бірі. Осы мәселе бойынша бірқатар жұмыстар атқарылуда. Оқушылардың сөз қолданысын жетілдіру және тілдік білік пен коммуникативтік біліктің қатар қалыптасуына жол ашу мақсатымен ҚР Білім және ғылым министрлігінің шешімімен «Қазақ тілін тереңдетіп оқыту бағдарламасы», «Сөз мәдениеті», «Сөз мәдениеті және шешендік» пәндері енгізілді. Оқушылардың тілін машықтандыруда көріктеуіш құралдардың рөлі ерекше. Мақалада көріктеуіш тілдік құралдардың ғылыми-теориялық сипаттамасы, орыс және қазақ тіл білімінде зерттелуі, анықтамалары қарастырылған.

**Түйін сөздер:** көріктеуіш тілдік құралдар, бейнелеуіш құралдар, метафора, эпитет, теңеу.

---

Mukhamejanova G.T.  
**Expressive language means are  
in the Kazakh language: general  
description**

Training of speech culture of pupils and students in the native language in the system of secondary and higher education is one of actual problems. In this regard various works are carried out. With the purpose to improve the use of words and to form language and communicative competence of pupils, in accordance with the decision of the RK Ministry of Education and Science, additional subjects such as «Program of the in-depth training of the Kazakh language», «Speech culture», «Speech culture and rhetoric» were introduced. The role of expressive language means takes a special place in the development of the language of pupils. In this article the scientific-theoretical characteristics, the research in the Russian and Kazakh linguistics, definitions of expressive language means are considered.

**Key words:** expressive language means, graphic tools, metaphor, epithet, comparison.

---

Мухамеджанова Г.Т.  
**Выразительные языковые  
средства в казахском языке:  
общая характеристика**

Обучение речевой культуре учеников и студентов на родном языке в системе среднего и высшего образования является одной из актуальных проблем. В связи с этим проводятся различные работы. С целью совершенствовать употребление слов и формировать языковой и коммуникативной компетенции учеников по решению Министерства Образования и Науки РК были введены дополнительные предметы, как: «Программа углубленного обучения казахского языка», «Речевая культура», «Речевая культура и риторика». Роль выразительных языковых средств занимает особое место в развитии языка учеников. В данной статье рассматривается научно-теоретическая характеристика, исследование в русском и казахском языкознании, определения выразительных языковых средств.

**Ключевые слова:** выразительные языковые средства, изобразительные средства, метафора, эпитет, сравнение.

**ҚАЗАҚ ТІЛІНДЕГІ  
КӨРІКТЕУІШ ТІЛДІК  
ҚҰРАЛДАР: ЖАЛПЫ  
СИПАТТАМАСЫ**

Біздің еліміздің қазіргі ішкі саясатында қоғам сипатының барлық талаптарына жауап бере алатын, интеллектуалды жағынан дамыған, әртүрлі кәсіби салаларда білікті түрде жұмыс істей алатын, шығармашылық қабілеті бар, жеке және іскери қарым-қатынастарды сапалы атқара алатын жеке тұлғаны қалыптастыру мәселесе жоғары маңыздылыққа ие болып отыр. Бұл мақсатқа сәйкес келуде жоғары білім алумен, мамандық және кәсіпке сай біліммен қаруланумен қатар қазақ тілін еркін және жетік білетін мамандарды қалыптастыру бірінші кезектегі міндеттердің біріне айналды. Осы мәселелер Қазақстан Республикасының «Білім туралы» заңы, «Қазақстан Республикасында гуманитарлық білім беру тұжырымдамасы», «Қазақстан Республикасында этникалық-мәдени білім беру тұжырымдамасы», «Қазақстан Республикасында білім беру саласындағы мемлекеттік саясат тұжырымдамасы», «Қазақстан Республикасында тілдерді дамыту мен қолданудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы» сияқты заңнамалық құжаттарда көрсетілген.

Сонымен қатар Қазақстан Республикасының Президенті Н. Назарбаевтың 2014 жылғы «**Қазақстан жолы – 2050: Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ**» деп аталатын Жолдауында айтылған «Мектеп түлектерін... оқыту нәтижесі оқушылардың сындарлы ойлау, өзіндік ізденіс пен ақпаратты терең талдау машығын игеру болуға тиіс» деген нұсқау сөздер білім беру салаларына орасан міндеттер жүктейді. Бұл арада қазақ тілінен білім беруде тек қана тілдің лексикалық-грамматикалық құрылымын үйретіп қана қоймай, өзбетінше ізденуге, сындарлы ойлауға, өз ойын, алынған ақпаратты сауатты көркем жеткізуге дағдыландыратын тілдік құралдарды меңгерту талабы айқын көрініп тұр. Осындай мақсаттардың орындалуын іске асыратын тілдік тармақтардың бірі – қазақ тіліндегі лексикалық көріктеуіш құралдар.

Қазақстан Республикасы Президентінің 2011 жылғы 29 маусымдағы №110 Жарлығымен бекітілген «Қазақстан Республикасында тілдерді дамыту мен қолданудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында» мемлекеттік тілдің кең ауқымды қолданысын қамтамасыз ететін үйлесімді тіл саясатын жүзеге асыру үшін басқа да маңызды міндеттердің қа-

тарында «мемлекеттік тілді оқытудың әдіснамасын жетілдіру, мемлекеттік тілді оқыту процесін ынталандыру, тілді қолданудың мәртебесін арттыру, тіл мәдениетін жетілдіру, қазақстандықтардың тіл мәдениетінің деңгейін арттыру», сондай-ақ «дамыған тіл – зиялы ұлттың әлеуеті екендігі», «үздіксіз тілдік өзгерістер процесін тіркеп отыратын жүйе құру қажеттілігі» аталады. Осы міндеттердің барлығы да қазақ тіліндегі көріктеуіш құралдардың тұтастай, кешенді түрде зерттелуінің өзектілігін айқындай түседі.

Сонымен қатар «мектеп оқушыларының сөйлеу тіліне көбіне мәтіннің стильдік бірыңғайлығын сақтамау, тілдің бейнелеу құралдарын орнымен пайдалана білмеу, синонимдік қорының жұтандығы, сөйлеудің көбіне штампқа құрылуы, шығарманы жалаң лепірме потетикаға құрып жазу сияқты т.б. қателер тән болып келеді. Мұндай қателер тілдік құралдардың стилистикалық «реңктерін» білмеуден туады» [1, 3] секілді мәселелерді шешу қазіргі таңда өзекті болып табылады.

Тарихи деректерге сүйенсек, көріктеуіш құралдар өз бастауын сонау Цицерон, Гермоден, Аристотель және Теофраст, Квинтилиан секілді ғұламалар өмір сүрген грек-рим заманынан қалыптаса бастаған. Мысалы, Аристотель метафора «Это несвойственное имя, перенесенное с рода на вид, или с вида, на род, или с вида на вид, или по аналогии» [2, 147] деп оның ауыспалы мәні туралы айтады. Алайда бұл көріктеуіш құралдар тек гректер мен римдіктерде ғана болып, басқа халық тілдерінде болмаған деп айтуға болмайды. Олар кез келген тілден берік орын алған тіл механизмдері болып табылады.

Орыс тіл білімінде И.В. Арнольд, А.Н. Веселовский, В.В. Виноградов, В.В. Воробьев, Ю.П. Князев, В.А. Маслова, В.М. Огольцев, А.А. Потемня, А.Т. Рубайло, М.Э. Снегирев, М.Р. Савова, Б.В. Томашевский, В.Н. Телия, А.И. Федоров, М.И. Черемисина және т.б. көріктеуіш құралдардың теориялық негіздемесін жасап, оның жекелеген түрлерін зерттеді.

Алдымен дәстүрлі түрде «көріктеуіш құралдар» терминінің анықтамасына тоқталайық. Тиісті әдебиеттерде «тілдің көріктеуіш құралдары» дегеннің нақты анықтамасы жоқ екендігін байқаймыз. Әлемдік лингвистикадағы (мысалы, орыс тіл білімі бойынша зерттеулерде) кейбір еңбектерде стильдік фигуралардың барлығы көріктеуіш құралдар болып танылады [3, 53], кейде сөйлеуші автордың коммуникативтік мақсатқа сай стильдік амал-тәсілдер ретінде қолданған лексикалық-грамматикалық тілдік бірліктері де көріктеуіш құралдар деп аталады [4, 50] А.В. Фе-

доровтың көзқарасы да осындай, ол былай деп жазады: «В системе стиля всякое средство выражения, всякий элемент языка, приобретающий стилистическую функцию, является выразительным средством, независимо от того, создает ли он в сочетании с другими элементами впечатление привычности данного отрезка речи, или, напротив, заставляет его выделяться в целом по контрасту с нейтральными формами речи, или же, наконец, создает контраст внутри него, вступающая в столкновение с окружающими словами или грамматическими конструкциями» [5, 73].

Халқымыздың сөз байлығы мен құдіретін көрсететін көріктеуіш құралдар жайлы ғалымдар ұсынған анықтамалар бір-бірінен алшақ емес. Қазақ мәдениеті бойынша толығырақ түсінік «Әдебиеттану сөздігінде» берілген, онда төмендегідей анықтама бар:

*«Бейнелеу құралдары – әдебиетте көбінесе бұл ұғым сөз қолдану тәсілдері, бейнелі сөздер, мысалы жалпы түрде құбылту деп аталатын метафора, метонимия, әсірелеу, тұспалдау, астарлау, теңеу, эпитет және стильдік айшықтар, дыбыстық қайталамалар деген мағынада қолданылады. Бейнелеу тәсілдері, әрине, бұдан әлдеқайда кең, мол. Кейіпкерлерді мінездеу, сөйлету, портрет жасау, табиғат көріністерін суреттеу, уақиғаны әртүрлі өрістету – осының бәрінде бейнелеу құралдары қолданылады. Әдеби тілдегі сөз байлығы – түгелдей бейнелеу құралы.*

Бейнелеу құралдары қай ұлт әдебиетінде болса да негізгі сөз қорына, сөз байлығына байланысты түзіліп қалыптаспақ. Оның өзгешілігі халықтың айналадағы дүниені көркемдік ой-сезіммен қабылдауына, яғни бейнелі ойлау жүйесіне, оның алуан түрлі болып келуіне байланысты. Бейнелі, суретті ойлау мүмкіндігі, әрине, айнала дүниені ұзақ жылдар, тіпті, көне заманнан бастап бергі уақыт ішінде байқау, аңғару жолымен бекіп тұрақтамақ. Және ол көбіне-көп сол халықтың тұрмыс-тіршілігіне, істейтін кәсібіне байланысты түзілмек. Айнала табиғат, географиялық орта да бұған әсер етеді. Осындай әр алуан жағдайлардың жиынтығы халықтың ойлау, сөйлеу кейпін, қалпын анықтайды. Көркем әдебиетте оны қолдану да, бейнелеу тәсілдерінің сырын ұқтырады.

Жеке алып зерттегенде әр түрлі бейнелеу құралдарын ажыратуға мүмкіндік туады. Сонымен бұл құралдар ұзақ жылдар бойы санаға енген, дәстүр болып кеткен әдет-ғұрып, тұрмыс-салтқа тығыз байланысты.

Бейне суреттерді, ғажайып теңеу метафораларды жазушы, қаламгер сол мол арсеналдан

алмақ. Бұған, әрине, үлкен білгірлік, шеберлік керек... Қазақ әдебиетінде кең дала, асқар тау, төрт түлік мал, қозы, бота, желмая, тұлпар, ақсу, киік, құлан т.б. – бәрі де бейнелі сөздерде, теңеу, эпитеттерде кездесетіндіктен, бұл сөз үлгілері бейнелеу құралы ретінде қолданылады. Өйткені олар халықтың өмір-тұрмысын айқындайтын күнбе-күнгі зат, бұйымдар. Бейне, суреттер сонан шығып тұр. Бейнелеу құралдары қаламгердің байырғы тіл байлығына сүйене отырып, оның көркем сурет, сөзден өрнек жасауына мүмкіндік береді» [6, 105].

Алғаш тілдің көріктеуіш құралдардың теориялық негізі қазақ тіл білімінің негізін салушы А. Байтұрсынұлының еңбегінде жүйеге түсірілген. Оның «Әдебиет танытқыш» еңбегіндегі «Сөз талғау» бөлімінде шығарма сөздің «көрнекілік» мәселесіне арнаған. Яғни сөздің ауыспалы және жанама мағынасы, тілдік құралдар – бәрі де осы аталған тақырып аясында қарастырылады. Сөздің стилистикалық айшықтарының функционалды прагматикасы А. Байтұрсынұлы бойынша поэтикалық тілдің бейнелілігіне («көрнектілігіне») бағытталған. Ғалым тақырыпқа былай енеді: «Шығарма тілі екі түрлі болатындығы жоғарыда айтылған еді. Оның бірі ақын тілі деп, екіншісі әншейін тіл деп аталады деп едік. Бұл екі тілдің арасындағы айырмасы мынау әншейін тіл көбінесе сөздің дұрыстығын, анықтығын тазалығын, дәлдігін талғайды. Ақын тілі сөздің дұрыстығының, тазалығының, дәлдігінің үстіне, көрнекті, әуезді болу жағын да талғайды» [7, 255].

А. Байтұрсынов: «Сөздің дұрыс, таза, дәл айтылуының үстінде талғау сөздің көрнекі болуын да керек қылады. Адамға дерексіз заттан гөрі деректі зат түсініктірек, жансыз заттың күйінен жанды заттың күйі танысырақ. Сондықтан адам сөйлегенде сөзі толық түсінікті болу үшін дерексіз заттарды деректі затша, бернесіз заттарды бернеді затшы сипаттайды, жансыз затты жанды заттай ғамалдайды. Ақ көңіл, шолақ ақыл, арам ой деу, яки күн бүркіп тұр, найзағай ойнайды, су қайтты деу... Мұндай сөздер жалғыз әдетті түрінде емес, әдейі де айтылады... Осы сияқты өң берілген сөздер көрнекі тіл делінеді», – дейді [7, 259]. Яғни оның «көрнекі тіл» деп атап отырған терминінің мағынасы біз қозғап отырған көріктеуіш құралдарға балама болады.

Ғалым қолданған «көрнекі тіл» терминінің семантикалық мағынасы орыс ғалымы А.А. Потебня негізін салған «бейнелілік» ұғымына сәйкес келеді. Анығырақ айтсақ, Потебня мұны троптар теориясының шеңберінде алғаш өз

жүйесін салды. Мұнда ең алдымен «бейнелілік» теориясының семантикалық аспектісіне басты көңіл аударып: «Образ заменяет множественное, сложное, трудноуловимое по отдаленности, неясности, чем то относительно единичным и простым, близким, определенным, наглядным» [8, 163] деп тұжырым жасаған.

Көріктеуіш құралдар тілдің поэтикалық қуаттылығын арттырып, сөзге ерекше ажар дарытып, ойды көркем тілмен тілмен жеткізеді. Әдебиеттану саласының белгілі тұлғасы З. Қабдолов өзінің «Сөз өнері» еңбегінде «тіл көркемдігі мен сөз сұлулығы жасанды жалт-жұлтта, күлдібадам бояуда емес, сөздің табиғылығы мен қарапайымдылығында, нақтылы мен тазалығында жатады» дейді [9, 205]. Әдебиет саласының ірі өкілі Қ. Жұмалиев әдебиет теориясына қосқан үлесі ұлан-ғайыр. Ол өзінің еңбектерінде тілдік құралдарға барынша тоқталған. Ғалым тілдік құралдарды «көркем сөздің түрлері» деп атап, көркем тілді зерттеудің не үшін керектігіне тоқталады:

көркем тіл тек жазушылар қауымы үшін ғана емес, сондай-ақ сауатты адамның бәріне керек. Өйткені адам өзінің ой-сезімін басқаларға білдіру үшін қолданады;

көркем тілдерді білу – көркем шығармалардың жақсы, жаман жақтарын танып, терең түсіне білу деген сөз;

әдебиетті оқытушы, зерттеушілер де үшін тілдердің жасалу, даму жолдарын, ерекшеліктерін терең түсініп, жақсы білуі керек. Міне, осындай негізгі үш себепті басты назарды ұстайды.

Сонымен қатар ғалым көркем сөздің түрлерінен эпитет, теңеуді бөліп жарып, оларды өз мағынасында қолданатын сөздер деп, ауыстыру мағынасындағы көркем сөз түрлерін бөлек қарастырады. Оларға: *метафора, кейіптеу, метонимия, синекдоха, символ және аллегорияны* жатқызады. Сөз өткір де тартымды болу үшін ауыстырып айтудан басқа да әдістер қолданылатынын айтады. Яғни, синтаксистік әдістердің 6 түріне тоқталады: *арнау, қайталау, шендестіру (антитеза), дамыту, инверсия, эллипсис* [10, 133].

Қазақ лингвистикасының синхронды-диахронды дамуына үлес қосқан тілші ғалымдар да өз зерттеулерінде көріктеуіш құралдар туралы тұжырымдар жасап отырады. Ө. Айтбаев, Ө. Болғанбаев, М. Балақаев, Қ. Жұбанов, І. Кеңесбаев, Н. Сауранбаев, Ғ. Қалиев, Е. Жанпейісов, О. Бүркітов, Р. Барлыбаев, Ө. Қайдар, Б. Қасым, Т. Қоңыров, Ғ. Мұсабаев, М. Серғалиев, Р. Сыздық, Ғ. Смағұлова, С. Сәтенова, М. Томанов, Н. Уәли, Б. Шалабай, Р. Шойбеков, Б. Хасанов, Ғ. Сағи-

долда және т.б. ғалымдардың зерттеулерімен қатар Ж. Дәркенбаева, Г. Зайсанбаева, З. Ержанова, Ж. Исина, Ж. Өмірбекова, Ж. Қоңыратбаева, С. Қалиева, Х. Қожахметова, А. Кәріпжанова, А. Махметова, Г. Мұхаметқалиева, М. Мамаева, Т. Мықтыбаева, Б. Нағасбекова, Ф. Оспанова, Э. Өтебаева, А. Сыбанбаева, Қ. Тұрарбекұлы, К. Сарышева, Б. Уызбаева, Ә. Хазимов және басқа да жас зерттеушілердің диссертациялық жұмыстары бар.

Адам ойының образдылығы мен оның тілінің көркемдік табиғатын көрсететін лексикалық қабат функционалдық стильдің барлық түріне тән болып келеді. Алайда, әр стильдің қызметіне байланысты көріктеуіш тілдік құралдар өз деңгейінде ғана жұмсалады. Мұндай тәсілдердің қолданысы көркем әдебиет стилінде басым жұмсалады. Өйткені жазушы танымы сөзбен өрнектеледі. Тіл мәдениеті жайлы еңбегінде М. Балақаев шеберлік тәсілдерінің түрлеріне тоқталады: «Көркем әдебиетке тән әр алуан *көріктеу, шеберлік тәсілдері* болады. Сөз шебері соларды біліп, соларды өз творчествосының дүкенінде шыңдап пайдалануға тиіс. Олар: теңеу, эпитет, метафора, метонимия, кейіптеу (олицетворение), синекдоха, символ, аллегория, ирония, әсірелеу (гипербола), т.б.» [11, 83].

Кейбір әдебиеттерде көріктеуіш тілдік құралдарды «*образды тілдік құралдар*» деп атау кездеседі. Академик Р. Сыздық: «Образ» деп қарастыратынымыз – көріктеу элементі болып келетін жеке сөздер мен сөз тіркестері» [12, 133], яғни сөз тура мағынасынан ауыспалы мағынаға ие болып, образдылыққа еніп, өзінің алғашқы номинативті мағынасын жоғалтып, ерекше бояулы образды мағынаға ие болады. Ал орыс ғалымы В.П. Ковалев «единицы языка, в которых реализуются эти преобразования можно назвать *языковыми художественными образами*... Термин «художественный образ» понимается как некая речевая единица, служащая для поэтического отражения элементов действительности» деп тілдік көркем образдар деген атау ұсынады [13, 6].

Талай жылдар, ғасырлар бойы қазақ халқы көшіп-қонып жүріп, өзін қоршаған ортаны ой елегінен өткізіп өмірге талай-талай бейнелі сөздерді әкелді. Бұл бейнелі сөздерді халқымыз-

дың ірі тұлғалы ғалымдары өздерінің зерттеу нысандары етіп алды. Мысалы, барлық көріктеуіш құралдардың бастауы болып табылатын теңеуді Т.Қ. Қоңыров ғылыми тұрғыда негіздеді. Ғалым: «Теңеу дегеніміз – ұқсас, ортақ белгілердің негізінде бір затты екінші затқа салыстыру арқылы сипатталушы нәрсенің бейнелілік, көркемдік, эмоционалды-экспрессивтік сапасын күшейтетін, сол нәрсені жаңа қырынан, поэтикалық қырынан танытатын әрі стильдік тәсіл, әрітаным құралы» деген анықтама береді [14, 7]. Ал белгілі қазақ ғалымы Б. Хасанов метафора құбылысын ежелгі ойшылдардың еңбектерінде сөз болып, оның мағына туғызушы қасиетіне назар аударып, метафора түрлеріне тоқталады [15]. Метафора – адам танымының жемісі, образды ойының бейнесі.

Е. Жанпейісов: «Қазақтың көркем ойының даму, қалыптасу тарихында ауыз әдебиетіміз бен қазіргі прозамыз, поэзиямыз бір-бірінің табиғи жалғасы іспетті және тіл құралдарының стильдік қызметі жағынан да, сөз образдылығы тұрғысынан да бұлар бір-бірімен өзектес екендігін баса аңғартады» [16, 48]. Бұл жерде айтпағым, қазіргі көркем әдебиет тіліндегі көріктеу құралдары өз бастауын фольклор тілінен алады. Көріктеуіш құралдардың тарихы көркем әдебиет тілінің даму сипатын бейнелеумен бірге, әдеби тілдің де тарихы болып есептеледі.

Барлық ғалымдардың берген анықтамаларын зерделей келе, көріктеуіш тілдік құралдар – тілдік қорды молайтатын, айтылмақшы ойды айшықтап, оның бояуын қоюлатып, тыңдаушыға тигізер әсерін күшейте түсетін тілдің қабаты.

Көріп отырғанымыздай, ғалымдардың еңбектерінде «бейнелеу құралдары, көркемдегіш құралдар, көріктеу, шеберлік тәсілдері, әсерлі сөз нақыштары, бейнелі сөздер, образды сөздер, көркем сөздің түрлері, бейнелеу тәсілдері» деген көптеген терминдер кездеседі, олардың барлығы да мағынасы мен анықтамасы жағынан «көріктеуіш құралдар» дегенмен толық синоним болып табылатындығын ескертеміз және біздің жұмысымызда академик Р. Сыздық қолданған термин – «көріктеуіш құралдар» аталымы жоғарыда аталғандардың барлығының жиынтық атауы ретінде қолданылады.

Әдебиеттер

- 1 Шалабай Б. Қазақ тілінің стилистикасы. Оқу құралы. – Алматы: Республикалық оқулық баспа орталығы, 2006. – 304 б.
- 2 Аристотель. Поэтика. Сочинения: В 4-х т. – М: Мысль, 1983. – Т. 4. – 830 с.
- 3 Арнольд И.В. Стилистика современного английского языка (Стилистика декодирования). – Л., 1981. – 300 с.
- 4 Савова М.Р. Выразительность // Педагогическое речеведение: Словарь-справочник. – М., 1998. – 250 с.
- 5 Федоров А.В. Очерки общей и сопоставительной стилистики. – М., 1971. – 196 с.
- 6 Ахметов З. Әдебиеттану терминдерінің сөздігі. – Алматы: Ана тілі, 1996. – 240 б.
- 7 Байтұрсынов А. Қазақ тіл білімінің мәселелері. – Алматы: Абзал-ай баспасы, 2013. – 640 б.
- 8 Потебня А.А. Теоретическая поэтика. – М.: Высшая школа, 1990. – 344 с.
- 9 Қабдолов З. Сөз өнері. – Алматы: Қазақ университеті, 1992. – 352 б.
- 10 Жұмалиев Қ. Әдебиет теориясы. – Алматы: Қазақтың мемлекеттік оқу-педагогика баспасы, 1960. – 244 б.
- 11 Балақаев М. Қазақ тілі мәдениетінің мәселелері. – Алматы: Қазақстан, 1965. – 187 б.
- 12 Сыздық Р. Сөз құдіреті. – Алматы: Санат, 1997. – 224 б.
- 13 Ковалев В.П. Выразительные средства художественной речи: Пособие для учителя. – К.: Рад. шк., 1985. – 136 с.
- 14 Қоңыров Т. Қазақ теңеулері. – Алматы: Алаш, 2005. – 511 б.
- 15 Хасанов Б. Қазақ тілінде сөздердің метафоралы қолданылуы. – Алматы, 1966. – 207 б.
- 16 Жанпейісов Е. Қазақ прозасының тілі. – Алматы, 1968. – 268 б.

References

- 1 Shalabay B. Qazaq tilining stili'stikasi'. Oqw qurali'. – Almati': Respwbli'kali'q oqwli'q baspa ortali'ghi', 2006. – 304 b.
- 2 Aristotel'. Poetika. Sochineniya: V 4-h t. – M: Mysl', 1983. – T. 4. – 830 s.
- 3 Arnol'd I.V. Stilistika sovremennogo angliyskogo yazyka (Stilistika dekodirovaniya). – L., 1981. – 300 s.
- 4 Savova M.R. Vyrazitel'nost' // Pedagogicheskoe rechevedenie: Slovar'-spravochnik. – M., 1998. – 250 s.
- 5 Fedorov A.V. Ocherki obschey i sopostavitel'noy stilistiki. – M., 1971. – 196 s.
- 6 Ahmetov Z. A'debi'ttanw termi'nderining so'zdigi. – Almati': Ana tili, 1996. – 240 b.
- 7 Baytursi'nov A. Qazaq til bilimining ma'seleleri. – Almati': Abzal-ay baspasi', 2013. – 640 b.
- 8 Potebnya A.A. Teoreticheskaya poetika. – M.: Vysshaya shkola, 1990. – 344 c.
- 9 Qabdolov Z. So'z o'neri. – Almati': Qazaq wni'versi'teti, 1992. – 352 b.
- 10 Jumali'ev Q. A'debi'et teori'yasi'. – Almati': Qazaqti'ng memlekettik oqw-pedagogi'ka baspasi', 1960. – 244 b.
- 11 Balaqaev M. Qazaq tili ma'deni'etining ma'seleleri. – Almati': Qazaqstan, 1965. – 187 b.
- 12 Si'zdi'q R. So'z qudireti. – Almati': Sanat, 1997. – 224 b.
- 13 Kovalev V.P. Vyrazitel'nye sredstva hudozhestvennoy rechi: Posobie dlya uchitelya. – K.: Rad. shk., 1985. – 136 c.
- 14 Qongi'rov T. Qazaq tengewleri. – Almati': Alash, 2005. – 511 b.
- 15 Hasanov B. Qazaq tilinde so'zderding metaforali' qoldani'lwi'. – Almati', 1966. – 207 b.
- 16 Janpeyisov E. Qazaq prozasi'ni'ng tili. – Almati', 1968. – 268 b.